

TEMEL POLİTİKA ALANI 1: İŞGÜCÜ PİYASALARINDA YEŞİL VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM İLE BECERİ UYUMUNUN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 1.1. Türkiye beceri ekosistemi güçlendirilecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
1.1.1.	Mesleki ve teknik ortaöğretim programları; ulusal meslek standartları, ulusal ve uluslararası yeterlilikler, teknolojik gelişmeler ve ikiz dönüşüm doğrultusunda ilgili sektörle işbirliği yapılarak hazırlanacak/güncellenecektir.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB MYK İŞKUR İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Eğitim hizmetleri beceriler ekseninde düzenlenerek mesleki ve teknik ortaöğretim programlarının esnekliği artırılabilecektir. Bu çerçevede programlar işgücü piyasası ihtiyaçlarını karşılamak üzere güncellenecektir.
1.1.2.	Mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin yeni beceri ve eğitim araçlarına uyumu sağlanacaktır.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin yeşil ve dijital dönüşüm gerekliliklerine uyumu sağlanarak ilgili müfredat ve eğitim araçlarına hakimiyetleri sürdürülebilir biçimde artırılabilecektir.

1.1.3.	Meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının yeni beceri ve eğitim araçlarına uyumu sağlanacaktır.	YÖK	ÇSGB Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Öğretim elemanlarının yeşil ve dijital dönüşüm gerekliliklerine uyumu sağlanarak ilgili beceri ve eğitim araçlarına hakimiyetleri sürdürülebilir biçimde artırılabilecektir. Yükseköğretim kurumlarından, öğretim elemanlarına konuya ilişkin eğitim vermeleri talep edilecektir.
1.1.4.	Mesleki ve teknik eğitimde kamu-özel sektör iş birliği artırılacaktır.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü YÖK	ÇSGB TOBB TESK TİSK OSBÜK Yükseköğretim Kurumları	2028	Mesleki ve teknik eğitim veren özel okullara yönelik teşvikler, sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenerek sürdürülecektir. OSB'ler ve Teknoparklar içinde meslekî ve teknik Anadolu liseleri ile meslekî eğitim merkezleri açılacaktır. Danışma kurulları marifetiyle özel sektörün, meslek yüksekokullarına katkısının artırılması sağlanacaktır. OSB'lerde ve teknoparklarda meslek yüksekokulu sayılarının artırılmasına ve meslek yüksekokullarında işletmelerde mesleki eğitim kapsamında eğitim alan öğrenci sayısının artırılmasına yönelik koordinasyon çalışmaları yürütülecektir.

1.1.5.	Yeşil ve dijital dönüşüm sürecinde beceri uyumunun geliştirilmesi için gereken bilginin uygun derslere ait ders kitaplarında yer alması sağlanacaktır.	MEB-Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı	ÇSGB ÇŞİDB İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2027	Ders kitapları hazırlanırken yeşil ve dijital becerilere yönelik içerikler sistematik ve bütüncül bir yaklaşımla dikkate alınacaktır. Belirlenen 1 ila 8. sınıflara ait ders kitapları, yeşil ve dijital dönüşüm sürecinde beceri uyumunun geliştirilmesi amacıyla güncellenecektir.
1.1.6.	Yeşil ve dijital dönüşüm ihtiyacı belirlenen bölümlerde/programlarda gerekli güncellemeler yapılacaktır.	YÖK	ÇSGB MYK İŞKUR Yükseköğretim Kurumları Sektör Kuruluşları Meslek Kuruluşları	2028	Yükseköğretim programlarının işgücü piyasası talepleri ile uyumu artırılacak, bu sayede yeşil ve dijital dönüşüme uyum kabiliyeti yüksek işgücünün yetiştirilmesine katkı sağlanacaktır. ÇSGB'nin ve MYK'nın ilgili eylem maddeleri çerçevesinde belirleyeceği yeşil ve dijital dönüşüm gerekliliği olan alanlar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yükseköğretim kurumları tarafından yapılacaktır.
1.1.7.	Mesleki ve teknik Anadolu liselerinin atölye, laboratuvar, derslik altyapıları ve donanımları, yeşil ve dijital becerilerin kazandırılabilceği biçimde modernize edilecektir.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB SBB TOBB İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Yeşil dönüşüm kapsamında firmaların ihtiyaç duyacağı nitelikli işgücünün yetiştirilmesi adına atölyelerin teknolojik altyapıları iyileştirilecek ve daha donanımlı hâle getirilmesi sağlanacaktır. Bu çerçevede söz konusu altyapı ve donanımlar için Standart Donatım, Standart Mimari Yerleşim Planı ve İhtiyaç Analizine ilişkin çalışmalar yapılacaktır.

1.1.8.	Üniversitelerin örgün ve yaygın eğitim kanalları kullanılarak yeşil dönüşüm becerileri yaygınlaştırılacaktır.	YÖK	ÇSGB MYK Yükseköğretim Kurumları Sektör Kuruluşları Meslek Kuruluşları	2028	ÇSGB'nin ve MYK'nın ilgili eylem maddeleri uyarınca belirlenecek yeşil ve dijital dönüşüm becerileri ile konuya ilişkin sektör değerlendirmeleri YÖK aracılığıyla yükseköğretim kurumlarıyla paylaşılacaktır. Mevcut ve potansiyel işgücünün, yeşil dönüşüm alanındaki nitelikli bilgiye erişimi sağlanarak çevresel ve sosyal etki ölçme, yönetme, raporlama ve risk yönetimi gibi alanlarda becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
1.1.9.	Çıraklık eğitimine ilişkin iş yeri izleme ve değerlendirme modelinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB TESK Meslek kuruluşları	2025	Çıraklık eğitimine ilişkin iş yeri izleme ve değerlendirme modelinin geliştirilmesi amacıyla Pratik Eğitimin Verileceği İşyerleri ve Bunların Denetimine İlişkin Yönetmelik ile MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin mesleki eğitim veren işyerlerinin denetimi ile ilgili maddelerinin gözden geçirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
1.1.10.	Turizm sektörüne yönelik eğitim programları, Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programına katılım kriterleri dikkate alınarak güncellenecektir.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB KTB ÇASGEM İŞKUR	2025	Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı kriterlerinin etkin biçimde uygulanmasını sağlayabilmek için mesleki ve teknik Anadolu liselerinin ilgili alanlarında eğitim programları sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde güncellenecektir.

1.1.11.	Yıkıcı teknolojiler, hukuk ve etik konusunda uzmanlaşan hukukçular yetiştirilecek, bu alanda işgücü kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.	YÖK	Adalet Bakanlığı CBDDO TPMK TBB TAA Yükseköğretim Kurumları	2028	Hukuk fakülteleri ve ilgili bölümlerde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde, Türkiye Adalet Akademisinde ise yapay zekâ ve ileri teknolojiler alanlarında verilen dersler ve hazırlanan tezler ile söz konusu eylem hayata geçirilecektir. Diğer hukukçular içinse başta yapay zekâ olmak üzere yıkıcı teknolojilere odaklanan eğitimler ile bu alanda işgücünün kapasitesi ve niteliği artırılabilecektir.
1.1.12.	Öğretmen ve öğrencilerin geleceğin mesleklerine ilişkin farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	MEB İŞKUR	ÇSGB Meslek Kuruluşları Sivil Toplum Kuruluşları Sosyal Taraflar	2028	Geleceğin meslekleri temalı çalıştaylar bölgesel bazda düzenli olarak gerçekleştirilecektir. Geleceğin mesleklerine yönelik hem gençlere hem öğretmenlere ne tür donanımlara sahip olunması gerektiği ile ilgili bilgilendirme yapılacak ve oluşturulacak yenilikçi modüller ile gençlerin geleceğe daha kolay hazırlanmaları sağlanacaktır.
1.1.13.	Türk Meslekler Sözlüğünde yer alan meslekler güncellenerek kamu istihdam hizmetleri bu çerçevede geliştirilecektir.	İŞKUR	ÇSGB Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Türk Meslekler Sözlüğü'nde yer alan meslekler; beceriler, dijital beceriler, görevler, bilgiler, yetiler ve kullanılan araç-ekipman bağlamında tanımlanacak ve kurulacak portalda yayınlanacaktır. İŞKUR tarafından sağlanan danışmanlık ve eşleştirme hizmetleri bu çerçevede geliştirilecektir.

1.1.14.	Yeşil ve dijital dönüşümle birlikte gelişen meslekler belirlenerek bu mesleklerde ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler hazırlanacak veya mevcut standartlar ve yeterlilikler güncellenecektir.	MYK	ÇSGB ÇŞİDB STB İŞKUR Meslek Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	MYK bünyesinde oluşturulan Yeşil Dönüşüm ve Akıllı Tarım ile Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ Danışma Kurulları aracılığıyla yeşil ve dijital dönüşüm kapsamında öne çıkan meslekler belirlenecek, meslek standardı ve yeterlilik çalışmaları bu çerçevede yürütülecektir.
1.1.15.	Yeşil ve dijital dönüşümle birlikte gelişen mesleklere yönelik sınav ve belgelendirme altyapısı kurulacak, mevcut mesleklerde ortaya çıkan yeni beceriler ise sınav ve belgelendirme süreçlerine yansıtılacaktır.	MYK	ÇSGB ÇASGEM İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Yeşil ve dijital dönüşüm kapsamındaki yeni belirlenen ulusal yeterliliklerde kalite güvencesine dayalı bir sistem dahilinde sınav ve belgelendirme yapmak üzere kuruluşlar yetkilendirilerek bu mesleklerde belgeli kişi sayısı artırılabilecektir.

TEMEL POLİTİKA ALANI 1: İŞGÜCÜ PİYASALARINDA YEŞİL VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM İLE BECERİ UYUMUNUN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 1.2. Yeşil ve dijital dönüşüm sürecinin çalışma hayatına etkileri, tüm fırsat ve riskler göz önüne alınarak belirlenecek ve adil geçiş politikaları oluşturulacaktır.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
1.2.1.	Yeşil ve dijital dönüşüme bağlı olarak değişen beceri gereksinimleri ile iş kaybı riskini ve yeni iş olanaklarını ortaya koymaya yönelik sektörel ve bölgesel analizler yapılacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ÇŞİDB STB MYK İŞKUR Meslek Kuruluşları Sosyal Taraflar	2028	Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması kapsamındaki sektörler öncelikli olmak üzere dönüşümün çalışma hayatına etkilerine ve bölgesel yansımalarına yönelik analizler yapılacaktır. Analiz bulguları doğrultusunda öncelikli sektörler veya bölgeler için adil geçiş yol haritaları hazırlanacaktır.
1.2.2.	Yapay zeka uygulamalarının çalışma hayatında yaratabileceği etkilerin ortaya konulmasına ve risklerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü ÇASGEM	STB BTK CBDDO MESS Sektör Kuruluşları Sosyal Taraflar İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2027	Yapay zeka uygulamalarının iş kaybı riski başta olmak üzere çalışma hayatına etkileri ile çalışan mahremiyetinin ve veri korumasının güvence altına alınarak gözetim, izleme ve takip konularının çalışanların kişisel haklarını koruyacak şekilde düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır. Ayrıca çalışanlarda yapay zeka farkındalığı oluşturmak amacıyla kamu ve/veya özel sektöre yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.

1.2.3.	Yeşil ve dijital dönüşümün toplumsal etkilerini yönetmeye yönelik olarak ulusal adil geçiş stratejisi hazırlanacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ASHB ÇŞİDB STB SBB İŞKUR Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları Sosyal Taraflar İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2026	Sektörel ve bölgesel düzeyde yapılacak analiz bulguları dikkate alınarak yeşil ve dijital dönüşümün işgücü piyasalarındaki eşitsizlikleri derinleştirme risklerini azaltmaya ve dönüşüm sürecinin beraberinde getireceği kazanımları azamileştirmeye yönelik bütünlüklü bir adil geçiş stratejisi hazırlanacaktır.
1.2.4.	Yeşil ve dijital dönüşüme yönelik beceri envanterinin oluşturulması, beceri açığının belirlenmesi ve belirlenen beceri açığının giderilmesi için programların hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü İŞKUR	MEB MYK YÖK Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları Sosyal Taraflar	2028	Yeşil ve dijital dönüşüm kapsamında sektörel düzeyde işgücü ve beceri ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik olarak ÇSGB tarafından çalışma grupları oluşturulacaktır. İŞKUR tarafından beceri envanteri hazırlanacak ve yükseköğretim kurumları da dâhil olmak üzere başta mesleki eğitim veren birimlerin katılımları ile dönüşüm sürecinde ihtiyaç duyulan ve duyulması muhtemel becerilerin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
1.2.5.	Çıracılık eğitiminde dijital becerilerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB İŞKUR TOBB TESK	2028	Mesleki eğitimin pratik kısmının verildiği işyerlerinde okul, çırak/kalfa ve işyeri üçgeninde pilot uygulaması yapılan sistemin daha geniş kesimlere yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecek, dijital dönüşümün çıracılık sistemine etkilerine yönelik çalışmalar yapılacak ve işbaşı eğitiminde dijitalleşmenin önemi konusunda farkındalık artırılacaktır.

1.2.6.	İşgücü piyasasının yeşil ve dijital dönüşüme uyum süreci aktif işgücü programları ile desteklenecektir.	İŞKUR	MEB Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları	2028	Yeşil ve dijital dönüşüm süreçleriyle ortaya çıkan işgücü piyasası ihtiyaçlarına yönelik projeler geliştirilecek, bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik işbaşı eğitim programları ve mesleki eğitim kursları uygulanacaktır.
1.2.7.	Yeşil dönüşüm uzmanı ve dijital dönüşüm uzmanı yetiştirmeye yönelik sertifika programları hazırlanacak ve yürütülecektir.	YÖK	ÇSGB MYK Yükseköğretim Kurumları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Oluşturulacak sertifikasyon programları ile yeşil ve dijital dönüşüm alanında uzman profesyoneller ile akademisyenlerden oluşan kadrolar tarafından eğitim programları düzenlenecektir.
1.2.8.	Yeşil dönüşümün dinamikleri ve işgücü piyasasına etkilerine yönelik eğitim/farkındalık geliştirme programları düzenlenecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ÇŞİDB MEB STB ÇASGEM İŞKUR Meslek Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2026	Dönüşüm sürecinde istihdamın korunması ve geliştirilmesine yönelik proaktif tedbirler alınabilmesi amacıyla yeşil dönüşümün çalışma hayatına etkilerine yönelik farkındalık artırma çalışmaları yapılacaktır.

1.2.9.	Yeşil ve dijital dönüşümde öne çıkan mesleklerde çalışanlar ile eğitimden çalışma hayatına geçenlerin iş sağlığı gözetimi farkındalığının artırılması sağlanacaktır.	ÇSGB-İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü	MEB Sağlık Bakanlığı YÖK Yükseköğretim Kurumları	2028	Yeşil ve dijital mesleklerle ilgili olarak sağlık etkileri, sağlık gözetimi, sağlık korunma yolları gibi alanlarda çalışan akademisyenler ile bir araya gelinerek farkındalık artırma programları hazırlanacaktır. Farkındalığın türüne göre programlar özelleştirilecektir.
1.2.10.	Kadınlar başta olmak üzere özel politika gerektiren grupların yeşil ve dijital işlerde sürdürülebilir istihdamının güçlendirilmesine yönelik mesleki eğitimler ile beceri geliştirme programları düzenlenecektir.	MEB-Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü İŞKUR	ÇSGB Meslek Kuruluşları Sosyal Taraflar İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Özel politika gerektiren grupların dönüşüm süreçlerinden olumsuz etkilenecek işgücü piyasasından uzaklaşmalarını önlemeye yönelik olarak AİPP ve HBÖ programları kapsamında bu gruplara yeşil ve dijital beceriler kazandırmaya ve becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler verilmesi öngörülmektedir.
1.2.11.	Yeşil dönüşüm alanında çalışan profesyoneller ile işverenlerin bir araya gelmelerini sağlayacak etkinlikler düzenlenecektir.	İŞKUR	ÇSGB ÇŞİDB MYK YÖK Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2026	İşletmelerin yeşil dönüşüm süreçlerine katkı sağlamak ve bu alana olan ilgiyi teşvik etmek amacıyla yeşil dönüşüm profesyonelleri ile işletmeleri bir araya getiren “Yeşil İşgücü Buluşması” etkinlikleri düzenlenecektir. Bu etkinlikler, yeşil dönüşüm alanında çalışan profesyoneller için yeni iş imkanları ortaya koyacak, aynı zamanda KOBİ’lerde yeşil becerilerin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 1: İŞGÜCÜ PİYASALARINDA YEŞİL VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM İLE BECERİ UYUMUNUN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 1.3. Sektörel ve bölgesel düzeyde beceri uyumunun sağlanmasına yönelik istihdam politikalarının etkinliği artırılabacaktır.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
1.3.1.	Çelik, alüminyum, elektrik, çimento, inşaat, otomotiv ve tekstil-hazır giyim sektörlerinde işgücünün dijitalleşme, döngüsel ekonomi ve enerji verimliliği gibi konularda bilgi ve becerileri geliştirilecektir.	ÇASGEM	ÇSGB ETKB STB MYK İŞKUR Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları Sosyal Taraflar İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	ÇASGEM tarafından ilgili sektörlerin eğitim ihtiyaç analizi yapılacaktır. Eğitim ihtiyaç analizinin sonuçlarına göre ÇASGEM tarafından sektörleri ilgilendiren ortak konularda eğitim modülleri oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılacaktır.
1.3.2.	Otomasyon süreçlerinin işgücü piyasası üzerindeki etkileri analiz edilecektir.	İŞKUR	ÇSGB MEB STB Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları Sosyal Taraflar İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Sektörel bağlamda düşük ve yüksek otomasyon alanları belirlenecek, otomasyonun işgücü piyasasına yansımalarının bütünlüklü olarak değerlendirilmesine yönelik analiz çalışması yapılacaktır.

1.3.3.	Sektör/bölge özelinde istihdam tedbirlerinin iyileştirilmesine yönelik olarak işgücü piyasası istatistikleri katılımcı süreçlerle geliştirilecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	TÜİK SGK İŞKUR Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları Sosyal Taraflar	2026	ÇSGB koordinasyonunda TÜİK ve İŞKUR ile ilgili diğer çalışma hayatı paydaşlarının katılımıyla bir çalışma grubu oluşturulacaktır. Çalışma grubu tarafından kanıtta dayalı politika geliştirme kapasitesinin güçlendirilmesi için değişimin gerçekleştiği sektörlerdeki ve bu değişimin toplumsal yansımalarının görüldüğü illerdeki işgücü arz ve talebine ilişkin veri ve istatistikler geliştirilecektir.
1.3.4.	İllerin işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda il istihdam eylem planları hazırlanacak, eylem planlarının uygulama süreçleri etkili biçimde takip edilecektir.	İŞKUR	ÇSGB MEB İİMEK Üyesi Kurum ve Kuruluşlar Yükseköğretim Kurumları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2026	İllerde öne çıkan beceri gereksinimlerini karşılamak üzere yerel işgücü piyasası dinamikleri dikkate alınarak farklılaşan sorun ve ihtiyaçlara odaklı tedbirler geliştirilmesi için Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri koordinasyonunda İİMEK'ler tarafından il istihdam eylem planları hazırlanacak ve uygulanacaktır. Eylem Planlarına ilişkin yıllık izleme ve değerlendirme raporları İŞKUR ve ÇSGB'ye iletilerek ulusal düzeyde gerekli koordinasyon kurumlarınca sağlanacaktır.
1.3.5.	Üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesi için staj programlarının ve işletmelerde mesleki eğitimlerin etkinliği ve yaygınlığı artırılacaktır.	YÖK	ÇSGB STB Yükseköğretim Kurumları Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Üniversiteden çalışma hayatına geçişi kolaylaştırmak üzere üniversite staj programları, iyi uygulama örneklerini değerlendirerek yeniden düzenlenecektir. Bu kapsamda işletmelerde mesleki eğitimler artırılacaktır.

1.3.6.	E-ticaretin geliştirilmesine yönelik eğitim programları düzenlenerek bu alanda eğitilmiş personel sayısı artırılacaktır.	MEB-Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü YÖK	ÇSGB Ticaret Bakanlığı İŞKUR İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	Konuya ilişkin işgücü ihtiyacının giderilmesine yönelik olarak dijital pazarlama ve yurt dışı pazaryeri hesap yönetimine ilişkin ders ve sertifikasyon eğitim sayısı ile bu konuda eğitilmiş personel sayısı artırılacaktır.
1.3.7.	İkiz dönüşüm kapsamında yeşil işler ve bilişim sektöründe faaliyet gösteren işletmelerle iş arayanları bir araya getirmek amacıyla sanal istihdam fuarları düzenlenecektir.	İŞKUR	Meslek Kuruluşları Sektör Kuruluşları İlgili Kurum ve Kuruluşlar	2028	2024-2028 döneminde yıllar itibarıyla düzenlenecek yeşil/dijital/ikiz dönüşüm temalı sanal istihdam fuarları ile bu sektörlerde iş arayanlar ve sektörde faaliyet gösteren firmalar bir araya getirilecektir.

TEMEL POLİTİKA ALANI 2: KAPSAYICI İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 2.1. Kadınların işgücü piyasasına katılma ve istihdam oranları artırılarak çalışma hayatında kadın-erkek fırsat eşitliği güçlendirilecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
2.1.1.	Çalışma hayatında cinsiyete bağlı ayrımcılıkla mücadele kapsamında farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ASHB TZOB TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Uluslararası Kuruluşlar STK'lar	2028	Sektörel ve bölgesel düzeyde, insana yakışır iş koşullarından biri olan kadın-erkek-fırsat eşitliğinin sağlanması, cinsiyete dayalı ücret farkının azaltılması ve çalışma hayatında cinsiyete bağlı tüm ayrımcılık biçimlerinin ortadan kaldırılması ile kadınların işgücüne katılımının önemi hususunda toplumsal bilincin geliştirilmesi amacıyla yazılı, basılı, görsel ve dijital materyaller oluşturulacak ve/veya eğitimler verilecektir.
2.1.2.	Girişimcilik kültürünün kadınlar arasında geliştirilmesi amacıyla bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.	ASHB-Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	ÇSGB STB İŞKUR KOSGEB GSB Ticaret Bakanlığı TRT RTÜK Meslek Kuruluşları Üniversiteler STK'lar	2028	Kadınlar için girişimcilik konusunda spot filmler, belgeseller, broşür vb. basılı ve görsel materyaller hazırlanacak ve kadınların konuya ilişkin bilgi sahibi olmaları sağlanacaktır.

2.1.3.	Kadınlar başta olmak üzere özel politika gerektiren grupların girişimcilik ekosisteminde daha fazla yer alması desteklenecektir.	KOSGEB	ASHB ÇSGB İŞKUR Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları	2027	Girişimciliğin özel politika gerektiren gruplarda yaygınlaştırılması, kadınların ve gençlerin girişimcilik becerilerinin geliştirilerek iş kurmalarının desteklenmesi sağlanacaktır.
2.1.4.	Kadınların mesleki becerilerinin geliştirilmesi amacıyla hayat boyu öğrenme programlarından daha etkin şekilde faydalanmaları sağlanacaktır.	MEB-Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	GSB İŞKUR İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar	2028	Kadınların ekonomik hayata katılımlarının desteklenmesi amacıyla yaygın eğitim imkânları ve halk eğitimi merkezleri tarafından verilen kurslar hakkında tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri gerçekleştirilerek kadınların bu programlardan artan oranlarda yararlanmaları sağlanacaktır.
2.1.5.	Sendikal örgütlerde kadınların daha fazla sayıda ve daha aktif yer almaları adına kapsayıcılık faaliyetleri gerçekleştirilecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ASHB İŞKUR Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları	2027	Sendikaların kadın üye yapılarının incelenmesi, kadın sendikası sayısının ve zorunlu organlardaki temsillerinin artırılması amacıyla sosyal taraflarla işbirlikleri geliştirilecek, bu alanda farkındalığın artırılması sağlanacaktır.
2.1.6.	Kadın istihdamının artırılması amacıyla kurumsal çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına ilişkin faaliyetler yürütülecektir.	ASHB-Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	SBB ASHB ÇŞİDB HMB MEB STB TBB İçişleri Bakanlığı Sosyal Taraflar Uluslararası Kuruluşlar	2026	Kurumsal çocuk bakım hizmetleri alanında mevcut durumun ve ihtiyaçların tespit edilmesi, sorun ve çözümlerin belirlenmesi amacıyla teknik çalışma grubu oluşturulacak, kadın istihdamına destek sağlanması için politika önerileri geliştirilecektir.

2.1.7.	Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personele yönelik liderlik ve karar alma süreçlerine kadınların katılımı konusunda farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilecektir.	ASHB-Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	ÇSGB ÇASGEM İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2027	Liderlik ve karar alma süreçlerine kadınların katılımının artırılması için kurumların kapasitelerinin geliştirilmesi temel hedefiyle kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin farkındalığının artırılması adına etkinlikler (çalıştay, seminer, konferans vb.) düzenlenecektir.
2.1.8.	Kadınların kooperatifler yoluyla güçlenmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.	Ticaret Bakanlığı- Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü	ASHB ÇSGB ÇŞİDB STB STK'lar	2028	Kadınların kooperatifler yoluyla işgücüne katılımlarını artırmak amacıyla kadın kooperatiflerinin desteklenmesi ve güçlendirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık, proje ve finansal destekler başta olmak üzere kadın kooperatifleri üretim, satış ve pazarlama konusunda desteklenecektir.
2.1.9.	Bilişim alanında kadın işgücü yetiştirilmesi amacıyla çalışmalar artırılabacaktır.	İŞKUR	ÇSGB MEB YÖK BTK MYK ÇASGEM Meslek Kuruluşları STK'lar	2026	Kadınların bilişim sektöründe daha fazla yer almaları için, veri tabanı, yazılım, ağ teknolojileri, dijital pazarlama, bilgisayar oyunları ve uygulamaları ve bilgi güvenliği vb. konularda mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 2: KAPSAYICI İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 2.2. Gençlerin ve NEET'lerin işgücü piyasası ile bağı güçlendirilerek işsizliğin azaltılması için faaliyetler yürütülecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
2.2.1.	Lise veya üstü öğrenimden mezun olan gençlerin, mesleki beceri ve yetkinlik kazandırılması yoluyla istihdam olanakları artırılabilecektir.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	İŞKUR TRT İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar	2028	Lise veya üstü öğrenimden mezun olan gençlere ihtiyaç duyulan alan ve dallarda mesleki beceri ve yetkinlik kazandırılması amacıyla bireylerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda talep ettiği meslek alanında mesleki ve teknik eğitim programları uygulanacaktır.
2.2.2.	Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan genç işgücünün takip edilebilmesi için ortak veri tabanı oluşturulacaktır.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	TÜİK SGK İŞKUR YÖK	2028	Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların, TÜİK, İŞKUR, SGK ve YÖK verilerinin birleştirilmesiyle oluşturulacak veri tabanı aracılığıyla istihdam süreçlerinin takip edilmesi sağlanacaktır.
2.2.3.	Gençlerin yeteneklerine uygun meslek seçimi yapabilmeleri ve iş hayatının beklentileri doğrultusunda becerilerini geliştirebilmeleri için kariyer danışmanlığı faaliyetleri gerçekleştirilecektir.	İŞKUR	CBİKO ÇSGB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Üniversiteler	2028	Gençler, işverenler ve kariyer merkezlerinin dijital etkileşim platformu olan Yetenek Kapısı Platformu'na "Kariyer Danışmanı" olarak tanımlanmış İŞKUR İş ve Meslek Danışmanları tarafından gerçekleştirilen görüşmelerin sayısı artırılarak gençlerin kariyer farkındalıkları desteklenecektir. Ayrıca, 15-24 yaş arası gençlere yönelik İş Kulübü ve meslek danışmanlığı hizmetleri de sunulacaktır.

2.2.4.	Gençlerin işgücü piyasasına katılımına yönelik politikalara katkı sağlayacak veriler üretilecektir.	TÜİK	ASHB SGK İŞKUR Sosyal Taraflar	2025	İşgücü piyasasındaki gençlerin mevcut durumunu ortaya koyacak “İşgücü Piyasasında Gençler” özel konulu araştırma yapılacaktır. Söz konusu araştırma, Avrupa Birliği ülkeleri ile birlikte eş zamanlı olarak Hanehalkı İşgücü Araştırması ile birlikte uygulanacaktır.
2.2.5.	Üniversite öğrencilerinin istihdam edilebilirliğine katkı sağlamak amacıyla bilimsel ve sosyal konulara yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.	İŞKUR	YÖK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2025	İŞKUR tarafından uygulanan Gençlik Programı ile üniversite öğrencilerinin eğitim-öğretim süreçlerine engel olunmadan öğrenim gördükleri üniversitelerde bilimsel çalışmalar başta olmak üzere, sürdürülebilir kampüs faaliyetleri, sosyal ve kültürel faaliyetler, akademik ve idari faaliyetler ile dijital dönüşüm ve inovasyon faaliyetleri gibi bir çok farklı alanda görev almaları sağlanacaktır.
2.2.6.	NEET kapsamında yer alan gençlere yönelik yerel düzeyde mesleki eğitim programları düzenlenecektir.	İŞKUR	ASHB MEB STB ÇASGEM İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Üniversiteler Kalkınma Ajansları Bölge Kalkınma İdareleri	2026	NEET gençlerin işgücü piyasasına girişlerinin kolaylaştırılması amacıyla niteliklerinin artırılması amacıyla gençlerin beceri ve yetenekleriyle uyumlu, özellikle yazılım gibi yenilikçi alanlarda aktif işgücü piyasası programları uygulanacaktır. Özellikle sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu mesleki beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi için meslek liseleri ile sektörler arasındaki iş birliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

2.2.7.	NEET kapsamında yer alan kişilere ilişkin araştırmalar gerçekleştirilecektir.	SBB	ASHB ÇSGB GSB TK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal taraflar	2025	Yapılacak araştırmalar yoluyla NEET kapsamında yer alan kesimlerin eğitimde ve istihdamda olmama nedenleri ortaya konulacak ve istihdama kazandırılmalarına ilişkin politika önerileri geliştirilecektir.
--------	---	-----	---	------	---

TEMEL POLİTİKA ALANI 2: KAPSAYICI İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 2.3. Engellilerin ve yaşlıların işgücü piyasasına katılım ve istihdam oranlarının artırılması amacıyla çalışmalar hayata geçirilecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİğİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
2.3.1.	Özel eğitim ihtiyacı olan engelli bireylere yönelik meslek programları güncellenecektir.	MEB-Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	ASHB İŞKUR ÇASGEM İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları niversiteler STK'lar	2025	Özel eğitim ihtiyacı olan engelli bireylere yönelik mesleki eğitim veren okullardaki öğretim programları, bu bireylerin mesleki beceri kazanmalarını ve istihdam edilebilirliklerinin artırılmasını sağlamak amacıyla güncellenecektir.

2.3.2.	Engelli ve eski hükümlülerin zorunlu istihdamına ilişkin kota uygulamasının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	ASHB SGK İŞKUR Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları STK'lar	2026	4857 Sayılı İş Kanununda yer alan kota uygulamasına yönelik analiz/araştırma yapılarak maddenin mevcut durumu değerlendirilecek ve politika önerileri hazırlanacaktır.
2.3.3.	Engellilerin istihdamına yönelik verilen destekler ve uygulanan hizmetlerin bilinirliği artırılacak, yaygınlaştırılması sağlanacaktır.	İŞKUR	ASHB ÇSGB HMB SGK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal taraflar	2027	Engelli bireylerin işgücü piyasasında aktif olarak yer almalarını sağlamak ve kendi işlerini kurmaları amacıyla verilen kamu istihdam hizmetleri ve destek mekanizmalarının tanınırlığının ve etkinliğinin artırılması amacıyla faaliyetler gerçekleştirilecektir.
2.3.4.	Yaşlı nüfusun mesleki becerilerinin geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülecektir.	İŞKUR	ÇSGB STB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2028	Yaşlanan nüfusun ihtiyaçları çerçevesinde ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesi, ekonomik gelişmenin sağlanması ve yaşlıların refah seviyesinin artırılması amacıyla orta yaşlı nüfusun henüz iş yaşamındayken mesleki beceri devamlılığının sağlanması, becerilerinin güncellenmesi için aktif işgücü piyasası programlarının etkinliği artırılacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 2: KAPSAYICI İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 2.4. İşgücü piyasası dinamikleri dikkate alınarak uluslararası işgücü göçü kapsamında yer alan kişilerin çalışma hayatı ile bağı güçlendirilecek, yabancı işgücünün kayıtlı istihdamı desteklenecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
2.4.1.	Yabancı çalışanların yoğun olduğu sektörlerde denetimlerin etkinliği artırılabilecektir.	ÇSGB-Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı SGK	ÇSGB İçişleri Bakanlığı İŞKUR	2028	Yabancıların Türkiye’de bağımlı veya bağımsız çalışmaları çalışma iznine tabi olup izinsiz çalışma halinde idari yaptırım uygulanmaktadır. Bu kapsamda yabancı çalışanlara yönelik gerçekleştirilecek denetimlerde, programlı teftişlerin planlanması ve uygulanması aşamasında yabancıların yoğun olduğu sektörler dikkate alınacaktır.
2.4.2.	Ülkemizde nitelikli yabancı işgücü ihtiyacı olan alanların belirlenmesi ve ihtiyacın karşılanmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.	ÇSGB-Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü	MEB MYK STB İŞKUR YÖK	2027	İkiz dönüşüm süreçleri de dikkate alınarak alan, meslek veya sektör esasında nitelikli yabancı işgücüne yönelik çalışma yapılacaktır. Akabinde uluslararası nitelikli işgücüne ihtiyaç duyulan alanlar tespit edilerek teminine yönelik farklı mesleki alanlarda bilgi ve deneyimlerin ülkemize kazandırılması adına uygulamalar tasarlanacaktır.

2.4.3.	Tersine beyin hareketliliği kapsamında yurt dışında çalışan (öncelikle ülkemizin ihtiyaç duyduğu iş kollarında olanların) vatandaşlarımızın ülkeye dönüşleri sağlanacaktır.	TÜBİTAK	İŞKUR YTB TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Meslek Kuruluşları Sosyal Taraflar STK'lar	2025	Ülkemizin akademik ve bilimsel araştırma alanlarında kendi insan kaynağını etkin yönetmesi amacıyla verilecek teşvik ve desteklerle hem mevcut yeteneklerin ülkemizde kalması hem de yetenekli araştırmacıların ülkemize dönüşleri sağlanacaktır.
2.4.4.	Geçici koruma altındaki kişilerin ülkelerine geri dönüşlerinin işgücü piyasasında yaratabileceği potansiyel etkileri analiz etmek ve bu etkilerin yönetimine yönelik somut ve uygulanabilir politikalar geliştirmek amacıyla çalışmalar yapılacaktır.	İŞKUR	ÇSGB SGK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2025	Geçici koruma altındaki kişilerin ülkelerine dönüş sürecinin ülkemiz işgücü piyasası üzerindeki etkilerine dair detaylı bir analiz yapılarak, bu dönüşlerin yaratabileceği sektörel ve bölgesel değişimler, yerli işgücüne olan etkiler ve işgücü talebi ile arzındaki değişiklikler incelenecek ve politika önerileri oluşturulacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 3: SOSYAL KORUMA-İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

POLİTİKA 3.1. Çalışma hayatında temel hakların korunması sağlanacak, ayrımcılıkla mücadele edilecek ve insana yakışır işler desteklenecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
3.1.1.	Çalışma hayatında temel hakların korunması ve geliştirilmesi kapsamında çalışmalar yürütülecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	Ticaret Bakanlığı İçişleri Bakanlığı ÇASGEM TİM İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar Özel Sektör STK'lar	2028	BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri temel alınarak 2022 yılında ÇSGB tarafından hazırlanan "Çalışma Hayatına İlişkin Ulusal Rehber İlkeler" in hayata geçirilmesi kapsamında insana yakışır iş ve tedarik zincirlerine getirilen kriterler konusunda şirketler başta olmak üzere ilgili tüm paydaşların farkındalıkları artırılacak, sosyal diyalog anlayışıyla çalışma hayatının tüm taraflarının koordinasyonu ve iş birliği sağlanacaktır.

3.1.2.	İnsana yakışır iş ve tedarik zincirlerinde özen yükümlülüğüne getirilen kriterler konusunda mikro işletmeler ile esnaf ve sanatkarların farkındalıkları artırılacaktır.	ÇSGB-Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	Ticaret Bakanlığı İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar STK'lar	2028	Firmaların tedarik zincirlerinde özen yükümlülüğü alanında uluslararası düzeyde yaşanan gelişmeler ve özellikle yoğun ikili ticaret ilişkisi içinde olunan ülkeler ile uluslararası kuruluşlar nezdindeki mevzuat çalışmaları hakkında raporlama yapılacaktır. Ulusal ihracatımızın korunabilmesi ve artırılabilmesi amacıyla bahse konu alanda belirlenen kriterler, ulusal düzeyde sorumluluğu bulunan Bakanlık içi ve dışı kurumlarla paylaşılıp gerekli eşgüdüm sağlanacak, farkındalık artırıcı faaliyetler düzenlenecektir.
3.1.3.	Çalışma hayatında iş sağlığı hakları ile ilgili materyaller hazırlanacaktır.	ÇSGB-İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü	ÇASGEM İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar	2025	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Kanun'a bağlı yayımlanan iş sağlığı kapsamındaki hakları ve sağlık gözetimi ile ilgili yasal olarak yerine getirilmesi gereken hususlar hakkında çeşitli materyaller (broşür, rehber, afiş, doküman vb.) hazırlanacak ve yayımlanacaktır.
3.1.4.	Çocuk işçiliğini önlemek amacıyla koruyucu ve önleyici mekanizmaların etkinliği artırılacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar Özel Sektör STK'lar	2028	2017-2023 Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programının etkisi değerlendirilecek, çocuk hakları odaklı kapsamlı bir politika belgesi hazırlığı başlatılacaktır. İzleme, takip ve yönlendirme mekanizmaları güçlendirilecektir. Çocuk işçiliği ile mücadelede tüm paydaşların farkındalık ve bilgi düzeyi geliştirilecek, sosyal diyalog anlayışıyla iş birliği ve koordinasyon artırılacaktır.

3.1.5.	Çocuk ve genç işçi çalıştırılmasına ilişkin mevzuat alt yapısı güçlendirilecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	SGK İŞKUR İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2026	Çocuk ve genç işçi çalıştırılmasına ilişkin ihtiyaç duyulan alanlarda ve ilgili mevzuatta gerekli revizyonlar yapılacaktır.
3.1.6.	Türkiye’de çalışan çocukların hangi sektörlerde ve hangi çalışma koşullarında istihdam edildiklerinin ortaya çıkarılmasına yönelik veri derlenecektir.	TÜİK	ÇSGB ASHB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar STK’lar	2027	Çalışan çocukların sosyal, ekonomik ve demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik “Çocuk İşgücü Araştırması”nın 2026 yılında Hanehalkı İşgücü Araştırması ile birlikte uygulanması planlanmaktadır. En son 2019 yılında uygulanan araştırma, seçilen hanehalklarında 5-17 yaş grubundaki fertleri kapsayacak şekilde çalışan çocuklar konusunda politika geliştirilmesine güncel veri ile katkı sağlayacaktır.
3.1.7.	Çalışma hayatında ayrımcılığın ve insan hakları ihlallerinin önlenmesi amacıyla çalışmalar yürütülecektir.	TİHEK	ÇSGB ASHB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar STK’lar	2028	Aday Memur Temel Eğitim Programı kapsamında "İnsan Hakları" konusunda eğitimler verilerek göreve yeni başlayan personelin insan haklarının korunması ve çalışma hayatında temel haklar konularında bilgi ve farkındalık düzeyinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
3.1.8.	“İşyerlerinde Psikolojik Taciz”e (Mobbing) ilişkin mevzuat altyapısı güçlendirilecektir.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	TİHEK KDK Sosyal Taraflar Uluslararası Kuruluşlar	2025	İşyerlerinde gerçekleşen psikolojik taciz konusunda hak ve yükümlülüklerin ortaya konulması amacıyla mevzuatın gözden geçirilmesi ve eksikliklerin tespiti, önleyici ve koruyucu politika önerilerinin belirlenmesi amacıyla teknik çalışmalar hayata geçirilecektir.

TEMEL POLİTİKA ALANI 3: SOSYAL KORUMA-İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

POLİTİKA 3.2. Kayıt dışı istihdamla mücadele edilecek ve sosyal güvenlik sisteminin kapsayıcılığı artırılacaktır.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
3.2.1.	Ülke genelinde, kayıtlı istihdamın önemi ile sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.	SGK	ÇSGB TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar Üniversiteler STK'lar	2025	Kayıtlı istihdamın teşvik edilmesi kapsamında özellikle kayıt dışılığın yoğun olduğu sektörler ve küçük ölçekli işletmeler ile yabancıların yoğun olarak çalıştığı sektörlerde çeşitli bilgilendirme faaliyetleri (toplantı, ziyaret, haber metni, sms gönderimi, webinar vb.) gerçekleştirilecektir.

3.2.2.	Kayıt dışılıkla mücadelede denetimlerin etkinliği artırılacak, bilinçlendirme çalışmaları yürütülecek ve teknolojik altyapının daha etkin şekilde kullanımı sağlanacaktır.	SGK	HMB TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar STK'lar	2026	Kayıt dışılığın yoğun olduğu sektörler ile küçük ölçekli işletmelere yönelik risk analizlerine dayalı denetim faaliyetleri uygulanacaktır. Sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirme ve rehberlik çalışmaları yapılacaktır. Özellikle 5510 sayılı Kanununun 59'uncu maddesinde yer alan "Kamu idarelerinin denetim elemanları kendi mevzuatı gereğince işyerlerinde yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler sırasında, çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını da tespit ederek, sigortasız çalıştırılanları Kuruma bildirmek zorundadır." hükmü kapsamında denetim yapan denetim elemanlarına konuyla ilgili yapılacak işlemlere ilişkin bir rehber hazırlanması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
3.2.3.	Eksik ücret bildirimlerine yönelik risk analizleri yapılarak konuya ilişkin gerekli tedbirler alınacaktır.	SGK	TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Uluslararası Kuruluşlar STK'lar	2025	Kayıt dışı istihdamın bir türü olan eksik ücret bildirimini ile mücadele kapsamında kalifiye meslek gruplarından (doktor, eczacı, mühendis, mimar, sporcu, avukat vb) işçi çalıştıran ve teşvik alan işyerlerine ilişkin risk analizleri yapılacaktır. İlgili işyerlerinin sigorta prim teşviklerinin kesilmemesi konusunda uyarılması sağlanacak ve tutumları değişmeyen işyerlerine denetimler yapılacaktır.
3.2.4.	Vatandaşlarımızın çalışma ve sosyal güvenlik haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik diğer ülkelerle işbirlikleri yapılacaktır.	ÇSGB-Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	SGK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar	2028	Yabancı ülkelerde çalışan vatandaşlarımızın sosyal güvenlik haklarının müttekabiliyet esasları çerçevesinde korunması ve güvence altına alınması sağlanacaktır.

3.2.5.	Geçici koruma kapsamındaki yabancılara yapılan yardımların ve usullerin gözden geçirilmesi sağlanacaktır.	ASHB-Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü	ÇSGB İçişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2025	Geçici koruma kapsamındaki yabancılara uzun süredir verilen desteklerin ve usullerin gözden geçirilerek, kayıt dışı çalışma ve istihdama katılmama şeklinde tezahür eden sorunlara çözüm sağlanacaktır.
3.2.6.	Esnek çalışma modellerinde, iş dünyasının ihtiyaçları, iş-özel yaşam dengesi ve sosyal güvenlik hakları gözetilerek mevzuat değişikliği ihtiyaçlarının belirlenmesi sağlanacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	SGK İŞKUR İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sosyal Taraflar Meslek Kuruluşları Özel Sektör STK'lar	2026	İstihdamın artırılması ve işgücüne katılımda sürekliliğin sağlanması amaçlarıyla, işçi ve işveren kesimlerinin, İş Kanunu'nda düzenlenen istihdam modellerindeki ihtiyaçlarının ve çalışma hayatındaki değişimlere bağlı olarak yeni modellere duyulan ihtiyaçlarının somut biçimde belirlenmesi sağlanacaktır.
3.2.7.	Tarım dışı sektörlerde kayıtlı ücretli çalışan sayılarına ilişkin gösterge üretilecektir.	TÜİK	SGK GİB BDDK	2028	Tarım dışı ekonomik sektörlerdeki (B-S Sektörleri) kayıtlı istihdamın ortaya konulması amacıyla Kamu (O) sektörü başta olmak üzere ilgili tüm sektörlerde ücretli çalışan sayıları üretilecektir.

TEMEL POLİTİKA ALANI 3: SOSYAL KORUMA-İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

POLİTİKA 3.3. İşgücü piyasası programlarının etkinliği artırılacak ve erişilebilirliği güçlendirilecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
3.3.1.	Pasif işgücü programlarından yararlanma koşulları kolaylaştırılacak ve programların erişilebilirliğinin güçlendirilmesi adına çalışmalar yürütülecektir.	İŞKUR	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2028	Pasif işgücü programlarının erişilebilirliğinin güçlendirilmesi ve daha fazla sosyal koruma sağlanması amacıyla gerekli mevzuat çalışmaları yürütülecektir. İşsizlik sigortası hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması adına dijitalleşmenin artırılması sağlanacaktır. Ayrıca işsizlik sigortasının bilinirliğine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.
3.3.2.	Hane bazlı destek sistemi kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan hane ve kişi sayısı artırılacaktır.	İŞKUR	SBB ASHB SGK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2028	Hane bazlı destek sistemi kapsamında hanesinde çalışanı olmayan ve düzenli sosyal yardım almayan hedef kitledeki çalışabilir durumdaki kişilere sunulan İŞKUR hizmetleri önceliklendirilecektir.
3.3.3.	Afet, acil durum ve salgın gibi olağanüstü durumlardan etkilenen grupların istihdamı desteklenecektir.	İŞKUR	ÇSGB ASHB TÜİK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	2027	Doğal afetlerden etkilenen grupların aktif işgücü piyasası programlarından öncelikli olarak yararlandırılması için çalışmalar yapılacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 4: KIRSAL BÖLGELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 4.1. Tarım sektöründe eğitim ve yayın hizmetleri etkinleştirilerek işgücünün eğitim ve vasıf düzeyi yükseltilecek, uyum yeteneği artırılacaktır.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
4.1.1.	Akıllı tarım alanında ortaya çıkan yeni mesleklere ilişkin meslek standardı ve yeterlilikler hazırlanacaktır.	MYK	TOB MEB İŞKUR	2026	MYK koordinasyonunda akıllı tarım alanında ortaya çıkan yeni meslekler belirlenecek, bu mesleklere yönelik meslek standardı ve yeterlilikler hazırlanacaktır. İŞKUR ve Milli Eğitim Bakanlığı / Halk Eğitim Merkezleri tarafından bu çerçevede mesleki kurslar düzenlenerek bu alandaki nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.
4.1.2.	Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği konusunda eğitimler verilecektir.	MEB-Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	TOB STB İŞKUR Meslek Kuruluşları STK'lar	2026	Bölgelerin özellikleri ve bitki potansiyeli göz önüne alınarak tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği konusunda eğitimler verilecektir.
4.1.3.	Akıllı tarım, topraksız tarım ve sulama uygulamalarının desteklenmesi ve çalışanların mesleki becerilerinin artırılması sağlanacaktır.	TOB-Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Eğitim Yayın Daire Başkanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Meslek Kuruluşları STK'lar Üniversiteler	2026	Akıllı tarım, topraksız tarım ve sulama uygulamalarının yaygınlaştırılması için destekler sağlanacak; ayrıca çalışanların mesleki becerilerinin artırılması amacıyla eğitimler düzenlenecektir.

4.1.4.	Tarımsal üretim ve hayvancılık destekleri ile ilgili olarak kitle fonlama mekanizmaları hakkında girişimcilerde farkındalık yaratılacaktır.	TOB- Eğitim Yayın Daire Başkanlığı	ÇSGB ÇŞİDB İçişleri Bakanlığı HMB SPK İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Meslek Kuruluşları Üniversiteler	2026	Tarımsal üretim yapacak girişimciler ve hayvancılıkla uğraşan veya uğraşmak isteyen çiftçilerle iletişim halinde olan kamu çalışanlarında kitle fonlaması ile ilgili farkındalık oluşturularak kitle fonlama finansman seçeneği hakkında bilgi sahibi olunması ve girişimcilere bilgi verilmesi sağlanacaktır
4.1.5.	Tarım sektöründe çalışanların çalışma koşullarına ilişkin sorun ve ihtiyaçlarının belirlenmesi sağlanacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	TOB İçişleri Bakanlığı İŞKUR Meslek Kuruluşları Sosyal Taraflar STK'lar	2026	Mevsimlik gezici tarım işçileri başta olmak üzere tarım sektöründe çalışanların çalışma ve yaşam koşullarının geliştirilmesi amaçlarıyla, çalışma koşullarında yaşadıkları sorunlar tespit edilerek, somut çözüm önerileri ve politika önerileri geliştirilecektir.
4.1.6.	Mesleki ve teknik Anadolu liselerinin bölgelerin ihtiyaçlarına uygun program/bölüm açması sağlanacaktır.	MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	ÇSGB MYK İŞKUR Sosyal Taraflar	2025	İllerin dinamikleri dikkate alınarak mesleki ve teknik Anadolu liselerinin bölgesel istihdam taleplerine göre bölüm açmaları sağlanacaktır

TEMEL POLİTİKA ALANI 4: KIRSAL BÖLGELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 4.2. Kırsalda kamu hizmetleri etkinleştirilerek özel politika gerektiren grupların çalışma ve yaşam şartları iyileştirilecektir.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
4.2.1.	Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi konusunda tüm tarafların sorumluluk almasını sağlamaya yönelik koordinasyon çalışmaları yapılacaktır.	ÇSGB-Çalışma Genel Müdürlüğü	TOB HMB İçişleri Bakanlığı ÇŞİDB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Meslek Kuruluşları Üniversiteler	2026	Tedarik zinciri içerisinde önemli bir halka olan mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi amacıyla ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yanında işverenler ve işverenlerin bağlı olduğu meslek kuruluşları ile ortak çalışmalar yürütülecektir.
4.2.2.	Yapay zekâ, ve robot teknolojilerinin küçük ve orta ölçekli tarımsal işletmelerinde uygulanması için çalışmalar yapılacak ve genç istihdamı sağlanacaktır.	TOB-Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü	STB Ticaret Bakanlığı SPK KOSGEB Üniversiteler	2028	Tarım ve Orman Bakanlığının öncülüğünde, kamu ve özel AR-GE merkezlerinin çalışmalarının yoğunlaştırılması sağlanacak; bu merkezlerde yeni teknolojilerin kullanımıyla genç ve eğitilmiş insanların istihdamı artırılacaktır.

4.2.3.	Tarımsal ürün üreticilerinin örgütlülüğünün güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.	Ticaret Bakanlığı-Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü	HMB ÇSGB TOB Meslek Kuruluşları STK'lar Üniversiteler	2026	Tarımsal üretimin devamlılığını sağlamak ve üreticilerin yeterli gelir elde etmeleri amacıyla, aracsız ürün satışının gerçekleştirilebileceği tarımsal üretici birlikleri, tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ile tarım satış kooperatif ve birliklerinin yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılacaktır.
4.2.4.	Tarımsal ürüne dayalı sanayi işletmelerinin kurulması ve geliştirilmesi sağlanarak kırsal alanda yaşamın cazibesi artırılabilecektir.	STB-Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü	ÇSGB HMB KOSGEB Meslek Kuruluşları Üniversiteler	2026	Tarımsal ürüne dayalı katma değeri yüksek ürün üretilebilmesi amacıyla sanayi kuruluşlarının sayısının artırılması ve bölgelere yaygınlaştırılması ile kırsal kesimlerde yaşamın cazip hale getirilmesi sağlanacaktır.

TEMEL POLİTİKA ALANI 4: KIRSAL BÖLGELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ

POLİTİKA 4.3. Kırsal kalkınma için bölgesel analiz çalışmaları yapılacak ve alternatif gelir kaynakları oluşturulacaktır.

NO	EYLEM ADI	SORUMLU KURUM/KURULUŞ	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ	SÜRE	AÇIKLAMA
4.3.1.	Ülkemizin ihracat potansiyeli yüksek coğrafi işaretli ürünleri için uluslararası markalaşma yoluyla tarımsal üretimde katma değer artışı sağlanarak istihdam artırılabilecektir.	Ticaret Bakanlığı-İhracat Genel Müdürlüğü	TOB STB Meslek Kuruluşları STK'lar	2028	İhracat potansiyeli yüksek olan ürünlerin tespitine yönelik istatistiki veri toplanarak, markalaşma potansiyeli olan coğrafi işaretlerin üreticilerine yönelik uluslararası markalaşma konusunda etkinlikler düzenlenecektir.

4.3.2.	Seracılığın yaygınlaştırılmasını sağlayacak destekler artırılacaktır.	TOB-Tarım Reformu Genel Müdürlüğü	STB TÜBİTAK Üniversiteler	2028	Birim alandan daha fazla ürün alınması ve yoğun tarıma geçişin adil bir şekilde yapılması adına çalışmaların desteklenmesi ile kaynakların kullanımında etkinlik ve kırsal istihdamın artırılması sağlanacaktır.
4.3.3.	Tarımda işçi ihtiyacının uygun şekilde sağlanması için özel istihdam bürolarına ilişkin olarak rehberlik ve danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.	İŞKUR	ÇSGB TOB HMB Meslek Kuruluşları Üniversiteler	2026	Tarımda işçi ihtiyacının daha etkin bir şekilde giderilmesi için özel istihdam bürolarının yönlendirilmesi, rehberlik ve danışmanlık hizmetinin sağlanması yönünde bir çalışma yapılacaktır.
4.3.4.	Bitkisel üretimde planlı üretim modeli hayata geçirilecektir.	TOB-Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü	ÇSGB HMB ÇŞİDB İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Meslek Kuruluşları STK'lar Üniversiteler	2026	Üretim planlaması ile ürünlerin arz ve talep miktarını dikkate alarak bitkisel ürün veya ürün gruplarının en uygun yerde üretilmesi sağlanacaktır. İhtiyaç duyulan miktarda ürünün, en uygun yerde üretilmesi ile birlikte, kaynak kullanımında optimizasyon, verimlilik ve tarımsal hasılda artış sağlanması mümkün olacaktır. Böylece çiftçilerin üretimde sürdürülebilirlikleri ve istihdamı sağlanacaktır.
4.3.5.	Kırsal alanlarda belirli sektörlerde kendi işini kurmak isteyen girişimciler ve girişimci adayları için danışmanlık, iş koçluğu ve mali kaynak sunan programlar geliştirilecektir.	KOSGEB	ÇSGB TOB HMB ETKB KTB TKDK TÜBİTAK Üniversiteler STK'lar	2026	Her bir kırsal alanın özel ihtiyaç ve mevcut kaynaklarına göre uyarlanmış, gelişen teknoloji ve değişen insani ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak kırsal / eko /gastronomi / agroturizm, vb. ile sürdürülebilir enerji, tarımsal ürünlerin çeşitliliğinin artırılması ve katma değeri yüksek ürünlere geçiş gibi yeni girişimler ile özellikle mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek üzere teknik hususlar ve finansman kaynaklarına erişim konularında danışmanlık ve iş koçluğu hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.